

ผู้สูงอายุในโลกดิจิทัล

การเข้าถึง ทักษะ และอุปสรรค

ในประเทศไทยและสิงคโปร์

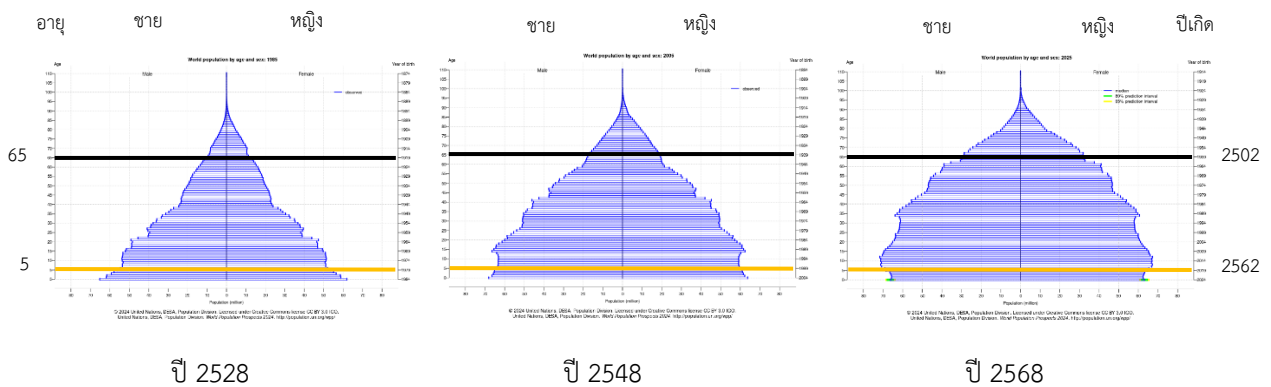

ผู้สูงอายุในโลกดิจิทัล:

การเข้าถึง ทักษะ และอุปสรรคในประเทศไทยและสิงคโปร์

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรในศตวรรษที่ 21 ได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญที่หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญ นั่นคือการก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” (Aging Society) อย่างรวดเร็ว โดยมีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การสหประชาชาติ (United Nations) รายงานว่า ในปี 2561 (2018) เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ จำนวนผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปทั่วโลกมีมากกว่าจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และคาดการณ์ว่า ภายในปี 2593 (2050) จำนวนผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปีทั่วโลกจะมีมากกว่าจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ถึงสองเท่า นอกจากนี้ จำนวนผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป นี้จะมีมากกว่าจำนวนวัยรุ่นและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 24 ปี อีกด้วย¹ สำหรับประเทศไทยนั้น ถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete Aged Society) อย่างรวดเร็ว โดยมีสัดส่วนประชากรผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 20.0% ของประชากรทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567^{2,3} และคาดว่าจะก้าวสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ในไม่ช้า⁴ ซึ่งหมายถึงการมีประชากรสูงอายุเกิน 28.0% การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรนี้ได้ส่งผลโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะในมิติการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ระบบสาธารณสุข และสวัสดิการสังคม

รูปที่ 1 พีระมิดประชากรโลก จำแนกตามเพศและอายุ พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2568

ที่มา: UNDESA, Population Division, World Population Prospects 2024. Retrieved from <https://population.un.org/wpp>

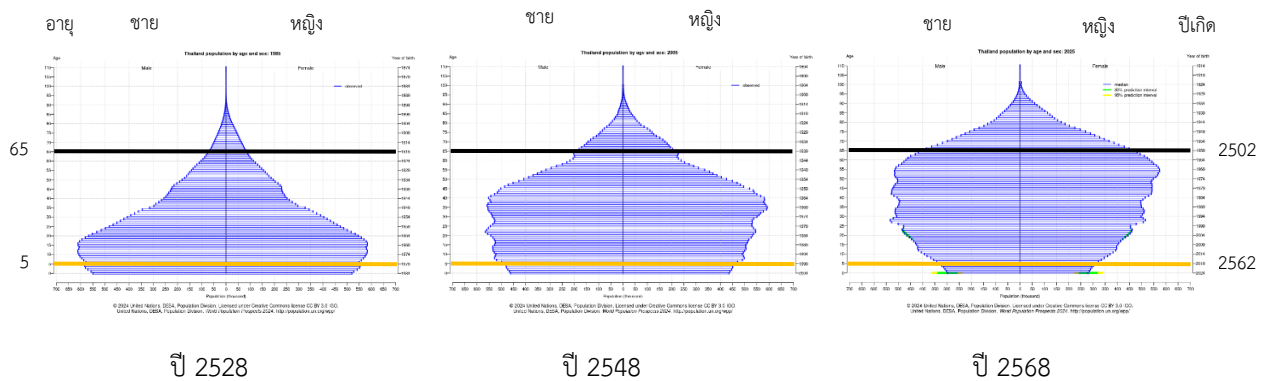
¹ Department of Economic and Social Affairs. Population Division. United Nations. (2019). World Population Prospects 2019: Highlight. New York: UN. Retrieved from https://population.un.org/wpp/assets/Files/WPP2019_Highlights.pdf

² สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). สถานการณ์และแนวโน้มสภาพการทำงานของผู้สูงอายุไทย: การวิเคราะห์จากข้อมูลการสำรวจระดับประเทศ. นครปฐม. สืบค้นจาก <https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/Report-File-630.pdf>

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567 กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2025/20241209145003_27188.pdf

⁴ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงาน ก.พ. (2561). รู้จักสังคมสูงวัยและสถานการณ์ผู้สูงอายุ (ในประเทศไทย). วารสารข้าราชการ, 60(4), 1-13. สืบค้นจาก <https://www.ocsc.go.th/wp-content/uploads/2023/12/PDF-วารสารข้าราชการ-ปีที่-60-ฉบับที่-4-พ.ศ.-2561.pdf>

รูปที่ 2 พีระมิตประชากรไทย จำแนกตามเพศและอายุ พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2568

ที่มา: UNDESA, Population Division, World Population Prospects 2024. Retrieved from <https://population.un.org/wpp>

นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร โลกยังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล (Digital Society) ที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน การทำงาน การเข้าถึงบริการสาธารณะ และการมีส่วนร่วมทางสังคม ความก้าวหน้าทางดิจิทัลจึงไม่เพียงสร้างโอกาสใหม่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ยังเป็นกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อย่างไรก็ตาม หากผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงหรือขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี ก็อาจทำให้เกิด “ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ” (Grey Digital Divide) ที่ซ้ำเติมข้อจำกัดในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุที่เข้าไม่ถึงเทคโนโลยี มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า เพราะถูกตัดขาดจากช่องทางการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลสำคัญ ยิ่งในยุคที่บริการทางการแพทย์ส่วนใหญ่เริ่มอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้น การไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้เท่ากับเป็นการปิดกั้นโอกาสในการดูแลสุขภาพที่ดี⁵

ในมิติการพัฒนาผู้สูงอายุด้านดิจิทัล สิงคโปร์มักถูกยกเป็นตัวอย่างของประเทศที่ลงทุนเชิงระบบอย่างเข้มข้น โดยมีทักษะดิจิทัลที่จำเป็น (Essential Digital Skills) และโครงการสนับสนุนเชิงรุก เช่น Seniors Go Digital และ Mobile Access for Seniors (MAS) ที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมั่นใจและปลอดภัย⁶ ขณะที่ประเทศไทย แม้ยังเผชิญความท้าทายในด้านทักษะและทัศนคติของผู้สูงอายุบางกลุ่ม แต่ก็มีความก้าวหน้าที่สำคัญ โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีพื้นฐาน ซึ่งมีผู้สูงอายุประเทศไทยมากกว่า 80.0% ใช้โทรศัพท์มือถือ และเกือบ 60.0% ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีสัดส่วนผู้สูงอายุจำนวนมากที่ใช้ดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร รับข้อมูลข่าวสาร และทำธุรกรรมทางการเงิน⁷ ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนว่า ประเทศไทยมี “ฐานผู้ใช้ดิจิทัลที่เติบโต” และสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาทักษะขั้นสูงได้ หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม

⁵ Mubarak F, Suomi R. (2022). Elderly Forgotten? Digital Exclusion in the Information Age and the Rising Grey Digital Divide. *Inquiry*, 59. Retrieved from https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9052810/pdf/10.1177_00469580221096272.pdf

⁶ Infocomm Media Development Authority (IMDA). (2023). Singapore Digital Society Report 2023. Singapore. Retrieved from <https://www.imda.gov.sg/about-imda/research-and-statistics/singapore-digital-society-report>

⁷ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). สรุปผลที่สำคัญการมีการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ

ดังนั้น เพื่อหาแนวทางในการลดช่องว่าง Grey Digital Divide บทความนี้จึงมุ่งเน้นการเปรียบเทียบสถานการณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุในสิงคโปร์และไทย และประเทศไทยกับโอกาสต่อยอดสู่สังคมดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ โดยมุ่งวิเคราะห์ผ่าน 3 มิติหลัก ได้แก่

1. การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access): โครงสร้างพื้นฐานและโอกาสในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล
2. ทักษะการใช้ดิจิทัล (Digital Skills): ความสามารถในการใช้งานดิจิทัลทั้งในระดับพื้นฐานและระดับประยุกต์
3. ทักษะคติและอุปสรรค (Attitudes & Barriers): มุมมอง ความเชื่อ และข้อจำกัดที่ผู้สูงอายุเผชิญ

การศึกษาเชิงเปรียบเทียบนี้ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความท้าทายของทั้งสองประเทศ แต่ยังช่วยชี้ให้เห็น “โอกาส” ที่ประเทศไทยสามารถต่อยอดจากศักยภาพที่มีอยู่ เพื่อมุ่งสู่การสร้าง “สังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย” (Digital Inclusive Society) ซึ่งเชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDG 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21

มิติดิจิทัลของผู้สูงอายุ: การเข้าถึง ทักษะ และทัศนคติและอุปสรรคในบริบทประเทศไทยและสิงคโปร์

แม้ว่าทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์ต่างก็ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเหมือนกัน แต่ทั้งสองประเทศได้แสดงความก้าวหน้าในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดย สิงคโปร์สร้างความโดดเด่นผ่านการสร้าง "สังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย" ด้วยการนำร่องนโยบายเชิงรุก และมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ภายใต้โครงการสำคัญอย่าง 'Seniors Go Digital' ซึ่งไม่เพียงแค่สนับสนุนการเข้าถึงอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต แต่ยังรวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูงอย่าง AI และหุ่นยนต์เข้ามาช่วยในการดูแลสุขภาพและป้องกันภัยไซเบอร์อย่างเฉพาะเจาะจง

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทย ได้แสดงให้เห็นถึง พัฒนาการเชิงบวกที่น่าประทับใจและรวดเร็ว โดยจากสรุปผลที่สำคัญการมีผู้ใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติในช่วงปี 2564-2567 ชี้ชัดว่า ผู้สูงอายุไทยมีการปรับตัวเข้าสู่โลกดิจิทัลได้อย่างก้าวกระโดด ผ่านการมีและการใช้โทรศัพท์มือถือ รวมถึงการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตอกย้ำถึงศักยภาพในการเรียนรู้และการเปิดรับนวัตกรรมของผู้สูงวัยไทย โดยเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการเชื่อมโยงทางสังคม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และแม้แต่การทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของมิติเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุไทยได้อย่างเข้มแข็ง

อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายสูงสุดในการเป็นสังคมดิจิทัลที่แท้จริงนั้นยังต้องการการพิจารณาในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่ประเด็นสำคัญของการเปรียบเทียบระหว่างสองประเทศในด้านการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access) ทักษะการใช้ดิจิทัล (Digital Skills) และ ทัศนคติและอุปสรรค (Attitudes and Barriers) ในการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุต่อไป

1. การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access)

ทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์ต่างเผชิญความท้าทายจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ ประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการเข้าถึงดิจิทัลที่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนและรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวของผู้สูงอายุไทยและความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของประเทศ ขณะเดียวกัน สิงคโปร์มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบและต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน การเปรียบเทียบประสบการณ์ของทั้งสองประเทศจึงช่วยให้เห็นทั้งจุดแข็งและแนวทางที่แตกต่างกันในการส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

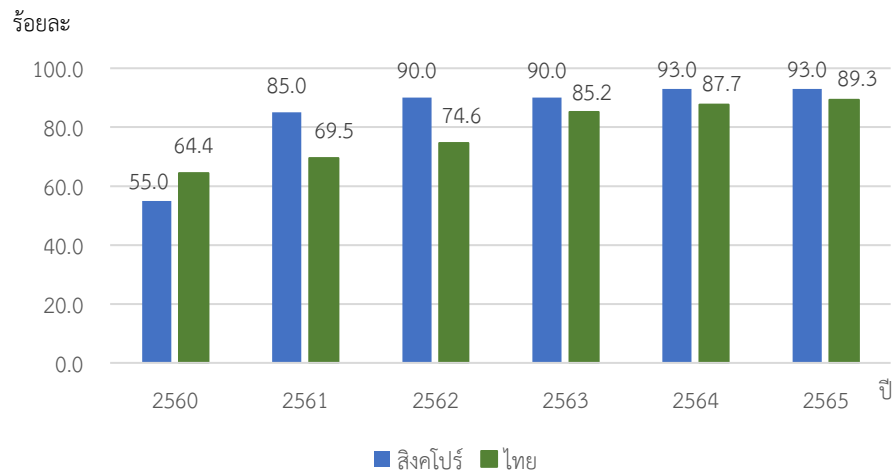
ประเทศไทย

ในขณะที่ประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการเข้าถึงดิจิทัลที่รวดเร็วและน่าประทับใจ ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติระหว่างปี 2564–2567 ชี้ว่า สัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 44.3 เป็นร้อยละ 59.9 ปัจจัยสำคัญคือการแพร่หลายของสมาร์ทโฟน โดยอัตราการเป็นเจ้าของเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 68.3 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 82.8 ในปี 2567 นอกจากนี้ การใช้โทรศัพท์มือถือโดยรวมยังอยู่ในระดับสูงกว่าร้อยละ 80.0 สะท้อนว่าผู้สูงอายุไทยมีความพร้อมด้านอุปกรณ์มากขึ้น และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลได้ขยายครอบคลุมกลุ่มประชากรสูงวัยอย่างต่อเนื่อง

สิงคโปร์

จาก Singapore Digital Society Report 2023 โดย Infocomm Media Development Authority (IMDA) ภายใต้กระทรวงการพัฒนาดิจิทัลและสารสนเทศ สิงคโปร์ พบว่า ผู้สูงอายุสิงคโปร์มีการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลในระดับสูงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนการถือครองสมาร์ทโฟนเพิ่มจากร้อยละ 74.0 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 89.0 ในปี 2565 ขณะเดียวกัน การเข้าถึงคอมพิวเตอร์ภายในครัวเรือนก็อยู่ในระดับสูง แม้จะยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่เห็นความจำเป็นในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล รัฐบาลจึงดำเนินมาตรการเชิงรุก เช่น โครงการ Mobile Access for Seniors (MAS) ที่สนับสนุนสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ตอินเทอร์เน็ตราคาพิเศษสำหรับผู้สูงอายุรายได้น้อย รวมถึงการจัดตั้ง SG Digital Office (SDO) และเครือข่าย Digital Ambassadors เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีในระดับชุมชนอย่างเป็นระบบ

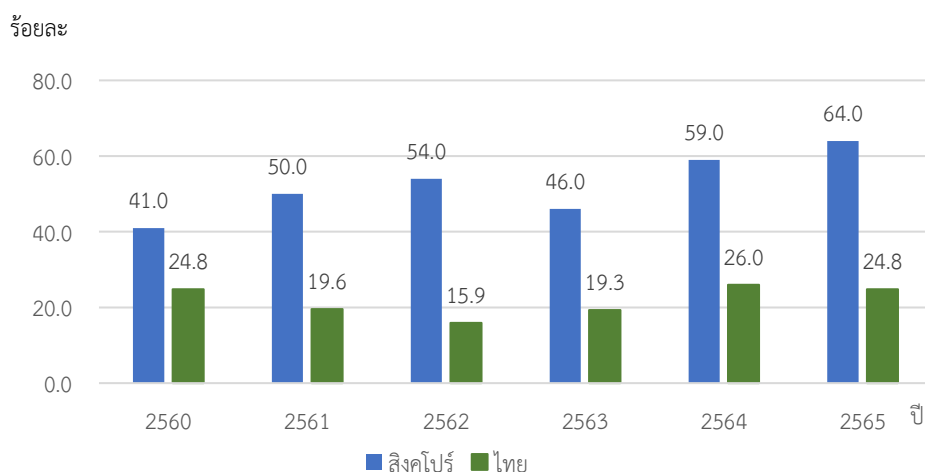
แผนภูมิที่ 1 ร้อยละของครัวเรือนของประเทศไทยและสิงคโปร์ที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต พ.ศ. 2560-2565

ที่มา : สิงคโปร์: Singapore Digital Society Report 2023. Infocomm Media Development Authority (IMDA); ประเทศไทย: การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

แผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2560–2565 ครัวเรือนของทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์ มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยครัวเรือนในประเทศสิงคโปร์มีส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสูงกว่าประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา ทั้งนี้ ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระดับที่ค่อนข้างรวดเร็ว สะท้อนถึงการขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล และการแพร่หลายของเทคโนโลยีในระดับครัวเรือน แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าด้านการเข้าถึงดิจิทัลของประเทศไทย แม้ว่าจะยังคงมีความแตกต่างในระดับการเข้าถึงอยู่บ้าง

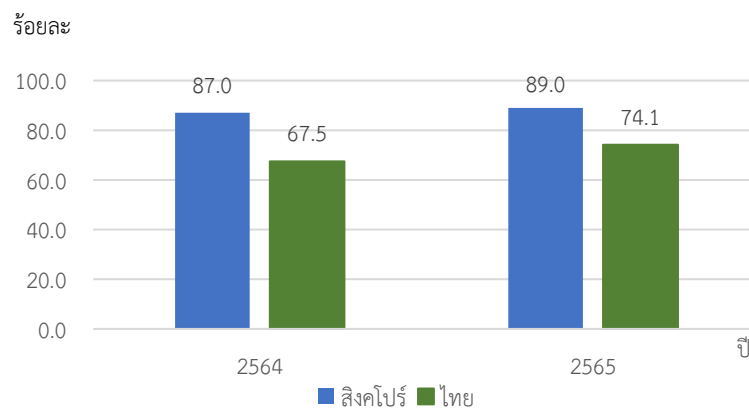
แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของครัวเรือนของประเทศไทยและสิงคโปร์ที่มีการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560-2565

ที่มา : สิงคโปร์: Singapore Digital Society Report 2023. Infocomm Media Development Authority (IMDA); ประเทศไทย: การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

จากแผนภูมิที่ 2 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2560–2565 คริวเรือนในประเทศสิงคโปร์มีสัดส่วนการเข้าถึงในระดับสูง ขณะเดียวกัน ประเทศไทยมีแนวโน้มการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ แม้จะอยู่ในระดับต่ำกว่า แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลของประเทศไทยที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นฐานสำคัญในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระดับครัวเรือนในระยะต่อไป

แผนภูมิที่ 3 ร้อยละของประชากรสูงอายุของประเทศไทยและสิงคโปร์ที่เป็นเจ้าของสมาร์ทโฟน พ.ศ. 2564-2565

ที่มา : สิงคโปร์: Singapore Digital Society Report 2023. Infocomm Media Development Authority (IMDA); ประเทศไทย: สรุปผลสัมฤทธิ์การใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุ. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

แผนภูมิที่ 3 สะท้อนให้เห็นว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2564–2565 ผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์มีสัดส่วนการเป็นเจ้าของสมาร์ทโฟนอยู่ในระดับสูง ขณะที่ประเทศไทยแม้จะมีสัดส่วนต่ำกว่า แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนถึงความก้าวหน้าด้านการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลของผู้สูงอายุในทั้งสองประเทศ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะดิจิทัล

อย่างไรก็ตาม การมีอุปกรณ์เพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Skills) อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

2. ทักษะการใช้ดิจิทัล (Digital Skills)

เมื่อการเข้าถึงเพิ่มขึ้น ประเด็นสำคัญถัดมาคือระดับทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งสองประเทศมีพัฒนาการในทิศทางที่แตกต่างกัน โดยสิงคโปร์แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประเทศไทยมีลักษณะเด่นในด้านความรวดเร็วของการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

ประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ทักษะดิจิทัลของผู้สูงอายุได้ขยายจากการใช้งานพื้นฐานไปสู่การประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น จากการสำรวจการมี การใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2567 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุประมาณ 6.6 ล้านคนใช้โซเชียลมีเดียเพื่อการสื่อสารเป็นหลัก (ร้อยละ 97.4) รองลงมา ใช้เป็นช่องทางรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 64.3) และมีการใช้งานเพื่อการซื้อสินค้าออนไลน์ถึงร้อยละ 32.7 นอกจากนี้ ผู้สูงอายุ 2.4 ล้านคนเคยทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ โดยกิจกรรมหลักคือการโอนเงินและการใช้คิวอาร์โค้ด ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90.0 ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนถึงการยกระดับทักษะดิจิทัลไปสู่การมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุไทยที่ใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตเพื่อ “การเรียนรู้และการติดตามข่าวสาร” มีระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงกว่าผู้ใช้เทคโนโลยีเพียงเพื่อความบันเทิงหรือการสื่อสารเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า “ลักษณะและวัตถุประสงค์ของการใช้งาน” มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะดิจิทัล ดังนั้น แม้ระดับแรงจูงใจโดยรวมจะอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แต่สามารถตีความได้ว่าผู้สูงอายุมีความเปิดรับและมีแนวโน้มพร้อมที่จะทดลองใช้นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสม⁸

สิงคโปร์

ผลการสำรวจจาก Singapore Digital Society Report 2023 พบว่า ผู้สูงอายุสิงคโปร์มีทักษะดิจิทัลที่พัฒนาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการทำธุรกรรมออนไลน์ สัดส่วนการใช้บริการชำระเงินออนไลน์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.0 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 78.0 ในปี 2565 ขณะเดียวกัน การใช้แอปพลิเคชันภาครัฐอย่าง Singpass เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.0 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 67.0 ในปี 2565 สะท้อนถึงความคุ้นเคยและการยอมรับบริการดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าประชาชนถึงร้อยละ 37.0 ไม่ได้อัปเดตอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจเพิ่มความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์

แม้ว่าทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์จะมีพัฒนาการด้านทักษะดิจิทัลของผู้สูงอายุในทิศทางที่ดีขึ้น แต่การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพยังขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้สูงอายุ ตลอดจนข้อจำกัดและอุปสรรค ดังนั้น การพิจารณาทัศนคติและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุจึงเป็นประเด็นสำคัญถัดไปในการทำความเข้าใจการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

⁸ Kaewmano, J. (2026). Digital Citizenship Among Older Adults in Thailand: : Key Lessons and Prospects for Development. King Prajadhipok's Institute Journal, 23(3), 139–162. retrieved from https://so06.tci-thaijo.org/index.php/kpi_journal/article/view/289254

3. ทักษะและอุปสรรค (Attitudes & Barriers)

แม้การเข้าถึงและทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุในทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์จะมีพัฒนาการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง แต่การนำเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเต็มศักยภาพยังคงขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความมั่นใจ และการรับรู้ถึงความเสี่ยงของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ การพิจารณาประเด็นด้านทัศนคติและอุปสรรคจึงเป็นหัวใจสำคัญในการทำความเข้าใจความยั่งยืนของการพัฒนาสังคมดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุทั้งประเทศไทยและสิงคโปร์

ประเทศไทย

ในประเทศไทย แม้สัดส่วนผู้สูงอายุที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตจะลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อุปสรรคหลักยังคงเป็นเรื่อง “ใช้ไม่เป็นหรือขาดทักษะ” แม้จะลดลงจากร้อยละ 29.1 ในปี 2564⁹ เหลือร้อยละ 19.4 ในปี 2567¹⁰ ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายुर้อยละ 43.0 เคยประสบภัยในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะการหลอกลวงโดยแก๊งคอลเซนเตอร์และได้รับข่าวปลอมซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญ¹¹ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริม ความรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy และ Digital Citizenship) ควบคู่กับการสร้างความมั่นใจในการใช้งาน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัยและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพชีวิต

แม้ว่าการสำรวจระดับชาติในประเทศไทยจะยังไม่มีเปิดเผยแพร่ตัวเลขร้อยละที่ชัดเจนของผู้สูงอายุที่แสดงความต้องการทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยตรง แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า ผู้สูงอายุไทยโดยรวมมีระดับแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน เช่น การสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความบันเทิง¹² นอกจากนี้ จากผลการศึกษายังพบว่า ผู้สูงอายุตอนต้น (อายุระหว่าง 60-69 ปี) และตอนกลาง (อายุระหว่าง 70-79 ปี) มีความต้องการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศสูงกว่าผู้สูงอายุตอนปลาย (อายุมากกว่า 80 ปีขึ้นไป) โดยเฉพาะในประเด็นการใช้อีคอมเมิร์ซออนไลน์และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สะท้อนให้เห็นว่าทัศนคติของผู้สูงอายุไทยต่อเทคโนโลยีมิได้เป็นการปฏิเสธโดยสิ้นเชิง หากแต่เป็นความต้องการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อเชื่อมต่อกับสังคมผ่านเครื่องมือดิจิทัล โดยเฉพาะเมื่อเห็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน¹³ ดังนั้น หากมีการสนับสนุนด้านการฝึกอบรม การให้ความรู้ที่เหมาะสมกับระดับความเข้าใจ และการออกแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทชีวิตของผู้สูงอายุ ก็จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพดิจิทัลและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). สรุปผลที่สำคัญการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2564.

¹⁰ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). สรุปผลที่สำคัญการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2567.

¹¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). สรุปผลที่สำคัญการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2566.

¹² Kleechaya, P. (2021). Digital technology utilization of elderly and framework for promoting Thai active and productive aging. *Journal of Communication Arts*, 39(2). Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcomm/article/view/247470>

¹³ สีนเดชาธิ์, ธ., & ขวัญอยู่, อ. (2563). ความต้องการเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อการสื่อสารในกลุ่มผู้สูงอายุ [The demand for information technology and digital communications among the elderly]. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(2). สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujithai/article/view/218413/165748>

สิงคโปร์

จากผลการสำรวจ Singapore Digital Society Report 2023 ชี้ให้เห็นว่า ผู้สูงอายุสิงคโปร์ส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยี โดยร้อยละ 84.0 เห็นว่าเทคโนโลยีช่วยให้ชีวิตสะดวกขึ้น ร้อยละ 65.0 พร้อมเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ และร้อยละ 24.0 ที่รู้วิธีการใช้อุปกรณ์หรือแอปพลิเคชันที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ อย่างไรก็ตาม ความกังวลเกี่ยวกับข่าวปลอมและมิจฉาชีพออนไลน์ยังคงเป็นประเด็นสำคัญ รัฐบาลจึงดำเนินนโยบาย “Digital First but not Digital Only” ควบคู่กับโครงการ Seniors Go Digital และ SG Cyber Safe Seniors เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านความปลอดภัยไซเบอร์ การยืนยันตัวตนสองขั้นตอน (Two-factor Authentication: 2FA) และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ภายใต้แนวคิดการร่วมมือแบบหลายภาคส่วน (Whole-of-Government, Whole-of-Society Approach) ในการสร้าง “สังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย (Digital Inclusive Society)”

จากการวิเคราะห์ประเด็นด้านทัศนคติและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุในประเทศไทยและสิงคโปร์ พบว่าความกังวลด้านความปลอดภัย ข่าวปลอม และการหลอกลวงออนไลน์ยังคงเป็นประเด็นสำคัญ แม้ประเทศไทยจะมีพัฒนาการด้านการเข้าถึงและแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การส่งเสริมความรู้เท่าทันดิจิทัล ความปลอดภัยทางไซเบอร์ และความเชื่อมั่นในการใช้งานอย่างเหมาะสม ยังคงมีความจำเป็น ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายที่คำนึงถึงบริบทของผู้สูงอายุและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย

ประเทศไทยกับโอกาสต่อยอดสู่สังคมดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ

การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยพร้อมกับการขับเคลื่อนสู่ยุคดิจิทัล เป็นโอกาสสำคัญที่ประเทศไทยจะสร้าง “สังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย” (Digital Inclusive Society) ได้อย่างแท้จริง การเรียนรู้จากประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสิงคโปร์ ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์จากรากฐานที่ประเทศไทยมีอยู่ จะเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทยให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม

การถอดบทเรียนจากสิงคโปร์สู่การสร้างสังคมครอบคลุมทางดิจิทัล

สิงคโปร์ได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการลงทุนเชิงนโยบายเพื่อสร้างความมั่นใจและโอกาสให้กับผู้สูงอายุในโลกดิจิทัล ซึ่งประเทศไทยสามารถปรับใช้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุได้หลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. **การสร้างโอกาสในการเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access)** สิงคโปร์เน้นการสนับสนุนให้ทุกครัวเรือนรวมถึงผู้สูงอายุเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสมาร์ตโฟนในราคาที่เหมาะสม เช่นโครงการ Mobile Access for Seniors (MAS) ที่ช่วยผู้สูงอายุรายได้น้อยได้รับสมาร์ตโฟนและแพ็คเกจราคาประหยัด แนวทางนี้สามารถเป็นต้นแบบให้ประเทศไทยจัดทำโครงการลักษณะเดียวกัน เพื่อทำให้ผู้สูงอายุทุกกลุ่มมีโอกาสเชื่อมต่อกับสังคมออนไลน์และบริการภาครัฐได้อย่างเท่าเทียม

2. *การเสริมสร้างทักษะดิจิทัลที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน (Essential Digital Skills)* สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐาน เช่น การสื่อสารออนไลน์ การค้นหาข้อมูล การทำธุรกรรมออนไลน์ และการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยมี Digital Ambassadors คอยสอนและช่วยเหลือผู้สูงอายุแบบใกล้ชิด ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยมีเครือข่าย “อาสาสมัครดิจิทัล” ซึ่งสามารถเป็นได้มากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้และให้คำปรึกษาการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ผู้สูงอายุมั่นใจและคุ้นเคยกับโลกดิจิทัลมากขึ้น แนวทางนี้จะช่วยลดความเกรงกลัวและสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี
3. *การสร้างความมั่นใจและทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยี* สิงคโปร์พบว่าผู้สูงอายุจำนวนมากเริ่มยอมรับและใช้บริการดิจิทัล เช่น การจ่ายเงินออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นจาก 38.0% ในปี 2561 เป็น 78.0% ในปี 2565 สิ่งนี้สะท้อนว่าหากได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม ผู้สูงอายุก็พร้อมเปิดใจและก้าวทันเทคโนโลยีได้ ประเทศไทยจึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ความสะดวก ความปลอดภัย และความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจสำคัญในการปรับตัวของผู้สูงอายุ
4. *การร่วมมือแบบหลายภาคส่วน (Whole-of-Government, Whole-of-Society Approach)* สิงคโปร์ประสบความสำเร็จเพราะมีความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ผ่านการขับเคลื่อน Digital for Life (DfL) Movement ประเทศไทยสามารถนำแนวคิดนี้มาใช้ โดยเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัย องค์กรท้องถิ่น ธนาคาร และธุรกิจเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐมากขึ้นในการจัดกิจกรรมและพัฒนาโครงการดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทรัพยากรและความหลากหลายของโอกาสในการเข้าถึงดิจิทัลของผู้สูงอายุให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

รากฐานสำคัญทางดิจิทัลของไทยสู่การต่อยอดที่ยั่งยืน

ประเทศไทยมีได้อยู่ในจุดที่ต้อง “เริ่มต้นจากศูนย์” หากแต่มีรากฐานและกลไกสนับสนุนอยู่แล้ว ซึ่งสามารถต่อยอดเพื่อสร้าง “สังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย” ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นได้ ดังนี้

1. *การสร้างโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล* ที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ประเทศไทยได้ดำเนิน “โครงการเน็ตประชารัฐ”¹⁴ ซึ่งเป็นความพยายามครั้งใหญ่ของภาครัฐในการลดช่องว่างทางดิจิทัล โดยมี กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (MDES) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน เพื่อนำอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปสู่ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ทำให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ชนบทและห่างไกลมีโอกาสเข้าถึงบริการดิจิทัลมากขึ้น โครงการนี้ถือเป็นรากฐานสำคัญที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาบริการออนไลน์เฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุในอนาคต

นอกจากโครงการเน็ตประชารัฐแล้ว รัฐบาลยังได้ดำเนินโครงการสนับสนุนการเข้าถึงในมิติอื่น ๆ อีกด้วย เช่น โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงอุปกรณ์สื่อสาร หรือการสร้าง “ศูนย์ดิจิทัล

¹⁴ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). เกี่ยวกับเน็ตประชารัฐ. สืบค้นจาก <https://netpracharat.com/AboutNetpracharat/About.aspx>

ชุมชน”¹⁵ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลางสำหรับการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติที่ผู้สูงอายุสามารถเข้ามาเรียนรู้ และใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกสบาย โดยมีเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครคอยให้คำแนะนำโดยมี สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) ภายใต้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (MDES) เป็นผู้จัดตั้งและสนับสนุนหลัก ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2. **การพัฒนาทักษะดิจิทัลเชิงระบบ** ก็เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้า ประเทศไทย มี “อาสาสมัครดิจิทัล”¹⁶ โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (MDES) เป็นเจ้าภาพหลัก และมีสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) (หรือชื่อย่อในโครงการ ว่า อสด. (อาสาสมัครดิจิทัล)) เป็นหน่วยงานสำคัญในการออกแบบหลักสูตร การฝึกอบรม และการบริหารจัดการเครือข่าย อาสาสมัครดิจิทัลทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่ชุมชน เนื่องจากอาสาสมัครเหล่านี้มักเป็นบุคคลใกล้ชิดในชุมชน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเป็นมิตรกับการเรียนรู้ ดิจิทัลมากกว่าการเรียนรู้ในระบบทางการ ซึ่งเป็นรูปแบบการสนับสนุนที่ยืดหยุ่นและสอดคล้อง กับบริบทของสังคมไทย และเป็นจุดแข็งที่สามารถต่อยอดไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ผนวกเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยกรมกิจการ ผู้สูงอายุ ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ริเริ่ม “โครงการ ผู้บริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน” ซึ่งพัฒนา ระบบ “นิรันดร์” (Nirun for Community)¹⁷ ร่วมกับ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช. หรือ NSTDA) เป็นเครื่องมือดิจิทัล ที่สนับสนุนการทำงานของผู้บริหารคุ้มครองสิทธิให้ดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นตัวอย่างของการผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการดูแลในเชิงสังคมอย่างเป็นระบบ

3. **การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะดิจิทัล** ประเทศไทยมีการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้แอปพลิเคชันทางการเงิน การโอนเงินผ่าน โทรศัพท์มือถือ และการเข้าถึงบริการภาครัฐออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชันอย่าง “ทางรัฐ”¹⁸ โดยสำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร. หรือ DGA) และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเริ่มกลายเป็นส่วนหนึ่ง ของชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เพราะเล็งเห็นถึงความสะดวกและความปลอดภัยที่ได้รับ ในมิติของการพัฒนา ทักษะเชิงระบบ มีการลงทุนด้านการศึกษาและฝึกอบรมอย่างจริงจัง โครงการสำคัญ เช่น “หลักสูตรผู้สูงวัย ดิจิทัล THAI SMART AGEING”¹⁹ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดอบรมทักษะ ICT และหลักสูตรระยะ สั้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุด้วยทักษะดิจิทัลจากหลายมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ก็เป็นส่วน สำคัญในการวางรากฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต

¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). สดช. เปิดตัวศูนย์ดิจิทัลชุมชนครบ 2,222 แห่งทั่วประเทศ. สืบค้นจาก <https://gcc.go.th/2025/08/21/สดช-เปิดตัวศูนย์ดิจิทัลชุมชน/>

¹⁶ ลินสุข, ปานฉัตร. (2566). อาสาสมัครดิจิทัลหมู่บ้าน เครื่องมือสร้างอาชีพชุมชนของ “สดช.”. กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/tech/gadget/1051134>

¹⁷ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2568). นวัตกรรม “นิรันดร์” ยกระดับการดูแลผู้สูงอายุยุคดิจิทัล. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/now/content/3222>

¹⁸ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). ติดต่อรัฐ ง่ายแค่ปลายนิ้ว. สืบค้นจาก <https://xn--72cst3czdd.com/>

¹⁹ กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). หลักสูตรผู้สูงวัยดิจิทัล THAI SMART AGEING. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/news/1/3316>

นอกจากการพัฒนาทักษะแล้ว โครงการของไทยยังมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านผู้สูงอายุสู่การเป็น “พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizens)” และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ โดยมีโครงการที่โดดเด่น เช่น โครงการ “พัฒนาผู้สูงอายุ เสริมสร้างศักยภาพใหม่ สู่การทำงานในโลกดิจิทัล”²⁰ ที่ดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) เพื่อ Upskill และ Reskill ผู้สูงอายุเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถทำงานในยุคดิจิทัล และเชื่อมโยงเข้าสู่ตลาดแรงงาน โครงการ “แกร็บวัยเก๋า” (Grab Waii Gao)²¹ ซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างภาคเอกชน และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุใช้ทักษะดิจิทัลจากการใช้แอปพลิเคชันในการสร้างรายได้เสริมจากการเป็นพาร์ทเนอร์ขับรถรับส่ง “โครงการสูงวัยใจดิจิทัล”²² โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่มุ่งผลักดันให้ผู้สูงอายุใช้ทักษะดิจิทัลสร้างสรรค์และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ในด้านสุขภาพ มีโครงการอย่าง “Gen ยัง Active 50+”²³ โดยภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ร่วมกับภาคเอกชน เพื่อสร้างศูนย์รวมข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ผ่านแพลตฟอร์มที่เข้าถึงง่าย (เช่น เว็บไซต์และ LINE Official Account) เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันและสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับผู้สูงอายุ

ประเทศไทยมีจุดแข็งที่สำคัญทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล นโยบายภาครัฐ และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งสามารถต่อยอดสู่การสร้าง “สังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกวัย (Digital Inclusive Society)” ได้อย่างเป็นรูปธรรม การนำบทเรียนจากประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสิงคโปร์มาปรับใช้ควบคู่กับรากฐานที่ประเทศไทยมีอยู่ ในการจัดสรรทรัพยากรและการออกแบบนโยบายอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมและกลไกของชุมชนที่มีอยู่ จะช่วยผลักดันให้ผู้สูงอายุไทยสามารถยกระดับด้านทักษะและการเข้าถึงเทคโนโลยี ไปสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีบทบาทในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ พร้อมทั้งสร้างพลังบวกให้กับสังคมไทยในยุคดิจิทัลได้

²⁰ เทใจดอทคอม. (2567). พัฒนาผู้สูงอายุ เสริมสร้างศักยภาพใหม่ สู่การทำงานในโลกดิจิทัล. สืบค้นจาก <https://taejai.com/project/edl-digital-skill-for-senior>

²¹ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa). (2567). แกร็บ จับมือ ดีป้า เปิดตัวโครงการ “แกร็บวัยเก๋า” ชวนผู้สูงอายุพัฒนาทักษะดิจิทัล-หารายได้ผ่านแอปฯ. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/news/1/3585>

²² ศูนย์ข้อมูลและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ (ElderHub) สวทช. (ม.ป.ป.). สูงวัยใจดิจิทัล โครงการส่งเสริมทักษะการเข้าใจดิจิทัลเพื่อผลักดันผู้สูงอายุพลเมืองดิจิทัล. สืบค้นจาก <https://elderhub.nrct.go.th/โครงการ/สูงวัยใจดิจิทัล/>

²³ ประชาชาติธุรกิจ. (2568). Gen ยัง Active 50+ เปิดเวทีผนึกกำลังขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพเชิงป้องกัน มุ่งสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/spinoff/health/news-1891340>